

Ilonák, Ernák, Remények

Krúdy Gyula szerelmei

✦ LÓCSEI

Amikor a Rendszer című lap hasábjain *Pilisi Rózát*, a magyar kaméliás hölgyet búcsúztatta, az örökre letűnt kort is gyászolta *Krúdy Gyula*. „Egy soha vissza nem térő, patetikus, szerelmes, művelt korszakát Magyarországnak, amikor a férfi regényhősök mellett a nők is igyekeztek regényhősnők módjára élni, szeretni, meghalni.” Az elbeszéléseiben, hírlapi jegyzeteiben különböző álneveken megjelenő asszonyok, pesti kokottok, orfeumi táncosnők, primadonnák, író- és tanítónők, vidéki kisleányok és polgárasszonyok, a „hús bálványai” most friss irodalmi szöveggyűjteményben is felbukkannak, a Holnap Kiadó ugyanis *Krúdy Gyulának* szenteli *Szerelmes magyar írók* című sorozatának tizedik kötetét. A *Kelecsényi László* által szerkesztett kiadvány természetesen a mágikus realizmus közép-európai nagymesterének első szerelméről, valamint első és második feleségéről rajzolja meg a leginkább részletgazdag képet. De felejtethetetlen vázlatot nyújt az író életében hosszabb-rövidebb ideig szerepet játszó többi hölgyről is: Héhidédíriőről, „kinek csak megvető pillantása volt az éhenkórász pesti hírlapírókra”, *Marinovich Jolánról*, „a sajtó öreganyjáról”, akinek az

Ó utcai intézményében kapott szolgáltatásokért *Krúdy Gyula* azzal fizetett, hogy bevonultatta az irodalomba a „kakasos ház” asszonyát. A Madame Louise-ként is megörökített *Pilisi Róza*, akihez királyok jártak vendégségbe – ám az írónál bő két évtizeddel idősebb asszony „a királyok és hercegek után, kiszellőztetvén szalonját, a műzsafiak látogatását várta” –, hiteles portréval viszonyozta a róla fölívazolt irodalmi arcképeket: „ma senki nem tud úgy írni, mint ő – írta az asszony Mesternek titulált kedvencéről –, cirógatva vágja pofon”, akit szeret.

Spiegler Arabella, írói álnevével *Satanella*, az író első felesége, egyetlen fiának és két idősebb lánygyermekének édesanyja „az ifjúság himnuszát” fedezte fel *Krúdy* írásaiban. „A zsenialitás szikra, mely keresztültört, s én tudom, hogy *Krúdy Gyulát* ünnepelni fogja hálás nemzete” – írta a pályá- és házastársánál tíz évvel idősebb nő, aki mindig talált magyarázatot a családi körből más „barátságos házak” hölgyeihez menekülő férfi magatartására. „Tudtam, hogy mely nőekkel érintkezik, de nem volt okom féltékenykedni rájuk... Szentül meg vagyok győződve, hogy a Gyula csak úgy látta őket, mint piktor a modelljeit – mint más író elvitorlázik Kairóba tanulmányútra...”

A *Szindbád titkai* című, *Krúdy Gyula* szerelmeit bemutató s értelmező szöveggyűjteménybe persze nemcsak a szépírói, hírlapírói buzgalommal megáldott-megvert asszonyok mondatai kerültek bele, de azoknak az ismeretlen *Ilonáknak*, *Ernáknak*, *Juditoknak*, *Reményeknek* (!) a sorai is, akiket pár boldog – vagy boldogtalan – óra idejére az író közelébe sodort a sors. „Neked köszönhetem, hogy nyomorék vagyok, mióta leugrottam miattad az emeletről” – írta *Mészáros Jolán* a Bércocsis utca 23.-ból *Krúdy*nak, és arra kérte, tetesse be az álláshirdetését valamelyik népszerű lapba. Az író Mária nevű lányának 1923-ból való levele még ennél is szomorúbb: „En Apuskával soha másról az életemben nem beszélhettem, mint a legsürgősebb pénzsükségletéről...” A tisztességes polgári – és családi – életre alkalmatlan *Ilonák* művei, valamint a kortársai, kollégái, hírlapíró utódai által írt méltatások adhatják meg a feldozást a gyengébbik nem ellen elkövetett vétkei alól. A Holnap Kiadó újdonsága – az ihletetlen kiválasztott *Krúdy*-részletek mellett – ilyen természetű bűnbocsánattal is szolgál. *Márai Sándor*, *Csathó Kálmán*, *Roboz Imre*, *Fábri Anna*, *Fráter Zoltán* szövegei alapján áll össze végül a kép: milyenek lehettek az ötvenöt életéből legalább negyvenet a női nem büvöletében eltöltő *Krúdy Gyula* szerelmei. E szöveges illusztrációt a Magyar Nemzet is árnyalja-pontosítja: *Fehér Béla* már negyed századdal ezelőtt cikksorozatban adta közre lapunk hasábjain, amit olvasmányélményei alapján *Krúdy* asszonyairól megtudott.

(*Szindbád titkai. Krúdy Gyula szerelmei. Szerk.: Kelecsényi László. Holnap Kiadó, Budapest, 2008. Ármegjelölés nélkül*)

Az író családjával